

ODLUKA

O KRITERIJUMIMA I NAČINU KLASIFIKACIJE AKTIVE I OBRAČUNAVANJU REZERVACIJA ZA POTENCIJALNE KREDITNE GUBITKE KREDITNE INSTITUCIJE

("Službeni list Crne Gore", br. 127/20 od 29.12.2020, 140/21 od 30.12.2021, 094/25 od 12.08.2025)

I. OSNOVNA ODREDBA

Predmet

Član 1

Ovom odlukom propisuju se kriterijumi i način klasifikacije stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki, uključujući njihovo vrednovanje, kao i obračunavanje rezervacija za potencijalne kreditne gubitke.

II. VREDNOVANJE STAVKI BILANSNE AKTIVE I VANBILANSNIH STAVKI

Primjena Međunarodnih računovodstvenih standarda/Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja

Član 2

- (1) Kreditna institucija vrednuje i objelodanjuje stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.
- (2) Stavke bilansne i vanbilansne aktive koje se vrednuju u skladu sa odredbama ove odluke su:
 - 1) finansijski instrumenti koji su u skladu sa Međunarodnim standardom finansijskog izvještavanja 9 - Finansijski instrumenti (u daljem tekstu: MSFI 9), raspoređeni u sljedeće portfolije:
 - finansijska aktiva koja se vrednuje po amortizovanoj vrijednosti;
 - finansijska aktiva koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, osim vlasničkih instrumenata;
 - 2) finansijski instrumenti koji predstavljaju:
 - potraživanja po osnovu zakupa,
 - obaveze po osnovu kredita,
 - obaveze po ugovorima o finansijskom jemstvu; i
 - 3) druge izloženosti koje su obuhvaćene MSFI 9, za koje se utvrđuju očekivani kreditni gubici.

Metodologija

Član 3

- (1) Kreditna institucija je dužna da utvrdi metodologiju za vrednovanje i umanjenje vrijednosti finansijske aktive u skladu sa MSFI 9.
- (2) Primjena metodologije iz stava 1 ovog člana treba da obezbijedi:
 - 1) da sve analize, pretpostavke, procjene i drugi postupci u procesu procjene iznosa obezvredjenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki budu detaljno objašnjeni i dokumentovani;
 - 2) da procjena iznosa obezvredjenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama bude zasnovana na tačnim i ažurnim podacima i da uzima u obzir sve značajne interne i eksterne faktore koji mogu uticati na naplativost potraživanja.
- (3) Kreditna institucija je dužna da metodologiju iz stava 1 ovog člana, dosljedno primjenjuje, preispituje najmanje jednom godišnje i po potrebi prilagođava rezultatima preispitivanja, kao i da prilagođava pretpostavke na kojima je metodologija zasnovana.

Učestalost vrednovanja

Član 4

- (1) Kreditna institucija je dužna da najmanje tromjesečno procjenjuje kvalitet aktive, utvrđuje da li postoji objektivni dokaz o obezvređenju stavki bilansne aktive, odnosno vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki i da obračunava adekvatni iznos tog obezvređivanja, odnosno vjerovatnog gubitka.
- (2) Objektivnim dokazom o obezvređenju stavki bilansne aktive, odnosno vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki, u smislu stava 1 ovog člana, smatraju se podaci o jednom ili više nastalih događaja koji negativno utiču na sposobnost dužnika da uredno izvršava svoje obaveze prema kreditnoj instituciji.

Tretman kolaterala pri obezvređenju

Član 5

- (1) Pri obračunavanju iznosa obezvređenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki, kreditna institucija može da uzme u obzir i novčane tokove po osnovu kolaterala iz čl. 6, 7, 8 i 32 stav 2 ove odluke.
- (2) Pri procjeni budućih novčanih tokova po osnovu realizacije kolaterala iz člana 6 ove odluke, kreditna institucija je dužna da utvrdi odgovarajuće faktore umanjena tržišne vrijednosti pojedinih vrsta kolaterala, iskazane u procentima, kao i adekvatne interno procijenjene rokove za realizaciju tih vrsta kolaterala.
- (3) Utvrđivanje faktora umanjena i rokova iz stava 2 ovog člana treba da se zasniva na praksi i iskustvima kreditne institucije u realizaciji kolaterala, uslovima u ekonomskom i pravnom okruženju u kojem kreditna institucija posluje i odgovarajućim karakteristikama kolaterala.
- (4) Pri utvrđivanju visine faktora umanjena i dužine rokova iz stava 2 ovog člana, kreditna institucija je dužna da uzima u obzir da različite vrste kolaterala odražavaju različitu visinu rizika njihove realizacije.
- (5) Faktori umanjena i rokovi za realizaciju iz stava 2 ovog člana ne mogu biti manji od minimalnih referentnih vrijednosti koje su date u Prilogu 1 koji čini sastavni dio ove odluke.
- (6) Kreditna institucija je dužna da najmanje jednom godišnje preispituje valjanost pretpostavki o inicijalno utvrđenom roku realizacije kolaterala i da ih po potrebi koriguje.
- (7) Kreditna institucija može da tromjesečno smanjuje rok realizacije kolaterala u skladu sa protokom vremena, ako:
 - 1) je preduzela radnje za realizaciju kolaterala i ako procijeni da se realizacija naplate potraživanja odvija u skladu sa prethodno procijenjenim rokom; i
 - 2) kreditna institucija može da dokaže i adekvatno dokumentuje izvjesnost novčanih tokova i može se pouzdano utvrditi konačni rok za realizaciju kolaterala i ukupan iznos novčanih priliva koji će kreditna institucija ostvarivati po tom osnovu.
- (8) Metodologijom iz člana 3 ove odluke, utvrđuje se i način vrednovanja kolaterala za koji kreditna institucija procjenjuje novčane tokove, kao i očekivani rok za realizaciju tog kolaterala.

Tretman kolaterala u obliku nepokretnosti

Član 6

- (1) Kreditna institucija može kolateral u obliku nepokretnosti uzeti u obzir pri vrednovanju aktive, ako raspolaže dokumentacijom iz koje proizilazi da ta nepokretnost predstavlja efikasan i adekvatan sekundarni izvor naplate potraživanja.
- (2) Smatra se da kolateral u obliku nepokretnosti predstavlja efikasan i adekvatan sekundarni izvor naplate potraživanja, u smislu stava 1 ovog člana, ako kreditna institucija ima dokaze da postoji tržište koje omogućava brzu i efikasnu realizaciju tog kolaterala po adekvatnoj cijeni.
- (3) Kreditna institucija je dužna da prilikom procjenjivanja novčanih tokova, a nakon utvrđivanja neto sadašnje vrijednosti potraživanja za koje se utvrđuje obezvređenje u skladu sa odredbama ove odluke, uzme u obzir dio vrijednosti kolaterala u obliku nepokretnosti koji preostane nakon oduzimanja svih potraživanja obezbijedenih tom nepokretnošću, a koje su u katastru nepokretnosti upisane kao hipoteke višeg reda prvenstva, u odnosu na potraživanje kreditne institucije.
- (4) Kao vrijednost kolaterala u obliku nepokretnosti uzima se procjena tržišne vrijednosti nepokretnosti koju je uradio nezavisni procjenjivač u skladu sa posebnim propisom kojim se uređuje procjena vrijednosti imovine.
- (5) Kreditna institucija je dužna da za kolateral u obliku nepokretnosti posjeduje:
 - 1) dokumentaciju o upisu hipoteke ili fiducijarnog prenosa prava svojine nad određenom nepokretnošću;

- 2) ažurirani izvod iz katastra nepokretnosti, sa upisanom hipotekom ili fiducijarnim prenosom prava svojine;
 - 3) polisu osiguranja određene nepokretnosti koja je vinkulirana u korist kreditne institucije (osim kad je nepokretnost zemljište na kojem ne postoji izgrađen objekat koji bi služio kao kolateral); i
 - 4) dokumentaciju o procjeni vrijednosti nezavisnog procjenjivača, odnosno kupoprodajni ugovor za tu nepokretnost, u zavisnosti od toga šta je primjenjivo.
- (6) Kreditna institucija je dužna da za vrijeme trajanja ugovornog odnosa prati vrijednost kolaterala u obliku nepokretnosti koje služe kao kolateral, i to:
- 1) nepokretnosti koje služe u poslovne svrhe, najmanje jednom godišnje;
 - 2) stambene nepokretnosti, najmanje jednom u tri godine;
 - 3) u kraćim rokovima od rokova iz tač. 1 i 2 ovog stava, ako su uslovi na tržištu podložni znatnim promjenama.
- (7) Kreditna institucija može da koristi statističke metode za praćenje vrijednosti kolaterala u obliku nepokretnosti i utvrđivanje potrebe reprocjene.
- (8) Ako kreditna institucija na osnovu praćenja vrijednosti kolaterala u obliku nepokretnosti korišćenjem statističkih metoda utvrdi da bi moglo doći do značajnog smanjenja vrijednosti kolaterala u odnosu na uobičajene tržišne cijene, dužna je da obezbijedi reprocjenu vrijednosti kolaterala nezavisnog procjenjivača.
- (9) Izuzetno od stava 6 ovog člana, za izloženost koja iznosi više od 5% regulatornog kapitala kreditne institucije ili prelazi iznos od 1.000.000 EUR (u zavisnosti od toga šta je niže), kreditna institucija je dužna da obezbijedi procjenu vrijednosti kolaterala u obliku nepokretnosti nezavisnog procjenjivača, najmanje svake treće godine.

Tretman kolaterala u obliku pokretne imovine

Član 7

- (1) Kreditna institucija može za obračun iznosa obezvređenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki koristiti pokretnu imovinu kao kolateral, ako:
- 1) postoji likvidno tržište koje omogućava brzu i efikasnu realizaciju kolaterala po adekvatnoj cijeni;
 - 2) su za odgovarajuću pokretnu imovinu dostupne tržišne cijene;
 - 3) su ispunjeni operativni uslovi za prodaju te imovine;
 - 4) ugovor o zalozi omogućava naplatu iz kolaterala u razumnom roku utvrđenom u skladu sa internim aktom kreditne institucije;
 - 5) postoji pravo prvenstva u redosljedu naplate u odnosu na ostale povjerioce;
 - 6) najmanje jednom godišnje, a u slučaju potrebe i češće, usklađuje vrijednost kolaterala sa cijenama na tržištu;
 - 7) ugovor o odobrenoj bilansnoj, odnosno vanbilansnoj izloženosti sadrži opis kolaterala;
 - 8) je kreditna institucija utvrdila prihvatljive vrste kolaterala u obliku pokretne imovine i svojim internim aktima definisala procedure utvrđivanja prihvatljivih kolaterala, uključujući i prihvatljivi odnos vrijednosti potraživanja i instrumenta obezbjeđenja;
 - 9) je kreditna institucija u svojim politikama utvrdila pravila izloženosti prema dužniku, zahtjeve u pogledu blagovremene realizacije kolaterala i u pogledu adekvatnosti cijene ili tržišne vrijednosti kolaterala;
 - 10) inicijalna procjena vrijednosti pokretne imovine i sve naredne procjene vrijednosti pokretne imovine u cjelini uzimaju u obzir umanjene njene vrijednosti imovine i potrebu ponovne procjene;
 - 11) zaloga je upisana u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaloga kao sredstvo obezbjeđenja potraživanja; i
 - 12) pokretna imovina je osigurana polisom osiguranja vinkuliranom u korist kreditne institucije.
- (2) Kreditna institucija je dužna da za pokretnu imovinu čija je vrijednost prilikom ugovaranja kolaterala bila veća od 500.000 EUR obezbijedi da najmanje svake treće godine nezavisni procjenjivač izvrši procjenu njene vrijednosti, u skladu sa propisom iz člana 6 stav 4 ove odluke.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, kreditna institucija može za ostale kolaterale u obliku pokretne imovine kao vrijednost pokretne imovine da koristi kupoprodajnu vrijednost te imovine umanjenu za amortizaciju, vrijednost pokretne imovine iz polise osiguranja ili tržišnu vrijednost koja je lako dostupna, transparentna i utvrđena u skladu sa standardima struke.

Drugi kolaterali

Član 8

- (1) Kreditna institucija može, pored kolaterala iz čl. 6 i 7 ove odluke, kao kolateral da koristi i:

- 1) sredstva obezbjeđenja iz člana 32 stav 2 ove odluke;
 - 2) dužničke hartije od vrijednosti institucija koje nemaju kreditnu procjenu od strane eksternih institucija za procjenu kreditnog rizika, ako su ispunjeni svi uslovi iz člana 216 stav 5 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (u daljem tekstu: Odluka o adekvatnosti kapitala);
 - 3) polise osiguranja kreditnih potraživanja od rizika neplaćanja i polise životnog osiguranja sa otkupnom vrijednošću;
 - 4) druge instrumente čiji se kvalitet na osnovu odgovarajućih dokaza može izjednačiti sa kvalitetom instrumenata obezbjeđenja iz tač. 1, 2 ili 3 ovog člana.
- (2) Prilikom procjene budućih novčanih tokova po osnovu naplate iz dužničkih hartija od vrijednosti, kreditna institucija je dužna da primijeni odgovarajuće korektivne faktore u odnosu na tržišnu cijenu uzimajući u obzir količinu i učestalost trgovanja tim dužničkim hartijama od vrijednosti, iskustvo u naplati, kao i uslove u ekonomskom okruženju i propise koji se primjenjuju u državi u kojoj je sjedište emitenta, pri čemu korektivni faktor ne može biti manji od 10% za dužničke hartije od vrijednosti iz stava 1 tačka 2 ovog člana, odnosno manji od 20% za instrumente iz stava 1 tačka 4 ovog člana.

Procjena obezvređenja stavki bilansne aktive na pojedinačnoj osnovi

Član 9

- (1) Kreditna institucija je dužna da na pojedinačnoj osnovi vrši procjenu obezvređenja stavki bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki za pojedinačno značajna potraživanja.
- (2) Pojedinačno značajnim potraživanjem, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se ukupna bruto izloženost kreditne institucije prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja je veća od 300.000 EUR.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, kreditna institucija može svojim internim aktom da odredi i manji iznos ukupne izloženosti prema jednom licu odnosno grupi povezanih lica iznad koje se izloženost smatra pojedinačno značajnim potraživanjem.
- (4) Procjena obezvređenja stavki bilansne aktive na pojedinačnoj osnovi obuhvata utvrđivanje postojanja objektivnog dokaza o obezvređenju, procjenu sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova i obračun iznosa tog obezvređenja, za svako pojedinačno značajno potraživanje koje je uključeno u ovu procjenu.
- (5) Smatra se da postoji objektivni dokaz o obezvređenju stavki bilansne aktive na pojedinačnoj osnovi, ako:
 - 1) finansijsko stanje dužnika ukazuje na znatne probleme u njegovom poslovanju;
 - 2) postoje podaci o neizmirenju obaveza, o učestalom kašnjenju u otplati glavnice i/ili kamate ili o neispunjavanju drugih ugovornih obaveza;
 - 3) kreditna institucija, zbog finansijskih teškoća dužnika, bitno promijeni uslove otplate u odnosu na prvobitno ugovorene, ili
 - 4) postane izvjesno da će nad dužnikom biti otvoren stečajni postupak, sprovedena reorganizacija ili drugi sličan postupak.

Utvrđivanje iznosa obezvređenja za stavke bilansne aktive

Član 10

- (1) Iznos obezvređenja stavke bilansne aktive utvrđuje se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti potraživanja i sadašnje vrijednosti očekivanih budućih novčanih tokova po tom potraživanju.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako je za određeno potraživanje rok u kojem se očekuju budućí novčani tokovi kraći od godinu dana, kreditna institucija nije dužna da izračunava sadašnju vrijednost očekivanih budućih novčanih tokova, već može da iznos obezvređenja te stavke bilansne aktive utvrdi kao razliku između knjigovodstvene vrijednosti potraživanja i očekivanih budućih novčanih tokova po tom potraživanju.

Procjena vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki

Član 11

- (1) Procjena vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki na pojedinačnoj osnovi obuhvata procjenu budućih novčanih odliva koji se mogu nadoknaditi za svaku preuzetu vanbilansnu obavezu i obračun iznosa vjerovatnog gubitka sa svaku pojedinačnu vanbilansnu stavku koja je uključena u ovu procjenu.
- (2) Budućim novčanim odlivom koji se ne može nadoknaditi smatra se nominalni iznos očekivanog novčanog odliva po osnovu vanbilansne obaveze umanjen za iznos za koji se osnovano procjenjuje da će ga nadoknaditi druga ugovorna strana ili će biti nadoknađen realizacijom kolaterala.

Iznos vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki

Član 12

- (1) Iznos vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki jednak je sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih novčanih odliva po tim stavkama koji se ne mogu nadoknaditi.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako procijeni da će novčani odlivi nastati u roku kraćem od godinu dana u odnosu na dan obračuna iznosa vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki, kreditna institucija može utvrditi iznos novčanih odliva u iznosu koji je jednak tim odlivima.

Procjena na grupnoj osnovi

Član 13

- (1) Kreditna institucija je dužna da na grupnoj osnovi vrši procjenu obezvređenja stavki bilansne aktive, odnosno vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki za sva potraživanja kod kojih se obezvređenje, odnosno vjerovatni gubici, ne mogu direktno povezati sa tim potraživanjima, ali se na osnovu iskustva može procijeniti da obezvređenje, odnosno gubici, postoje u okviru kreditnog portfolija.
- (2) Procjenu na grupnoj osnovi kreditna institucija vrši za potraživanja:
 - 1) za koja pri procjeni na pojedinačnoj osnovi utvrdi da ne postoji objektivni dokaz o obezvređivanju, odnosno vjerovatni gubitak ili ako procjenom na pojedinačnoj osnovi nije utvrđen iznos obezvređivanja bilansne aktive, odnosno iznos vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki;
 - 2) koja ne predstavljaju pojedinačno značajna potraživanja iz člana 9 stav 2 ove odluke.
- (3) Kreditna institucija može procjenu obezvređenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki, za potraživanja koja ne predstavljaju pojedinačno značajna potraživanja, vršiti na pojedinačnoj osnovi.
- (4) Pri procjeni na grupnoj osnovi, kreditna institucija je dužna da grupiše potraživanja na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika koje odražavaju sposobnost dužnika da izmiruju svoje obaveze u skladu sa ugovorenim uslovima, i to prema jednom ili više kriterijuma, kao što su: vrste proizvoda, urednost u izmirivanju obaveza, kreditni rejting, geografska područja, privredni sektor, vrste kolaterala i drugo.

Računovodstveni tretman

Član 14

- (1) Obračunati iznos obezvređenja stavki bilansne aktive kreditna institucija knjigovodstveno evidentira na teret troškova, a u korist ispravke vrijednosti tih stavki aktive.
- (2) Obračunati iznos vjerovatnog gubitka po osnovu vanbilansnih stavki kreditna institucija knjigovodstveno evidentira na teret troškova, a u korist rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama.

III. KLASIFIKACIJA STAVKI BILANSNE AKTIVE I VANBILANSNIH STAVKI

Stavke klasifikacije

Član 15

- (1) Kreditna institucija je dužna da najmanje mjesečno vrši klasifikaciju stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku i obračunava rezervacije za procijenjene i potencijalne kreditne gubitke.
- (2) Stavkama bilansne aktive i vanbilansnim stavkama po kojima je kreditna institucija izložena kreditnom riziku smatraju se stavke bilansne aktive po osnovu kojih je kreditna institucija izložena riziku neispunjenja obaveze dužnika i vanbilansne stavke koje predstavljaju potencijalne obaveze kreditne institucije, a naročito:
 - 1) krediti i potraživanja od kreditnih institucija (uključujući sredstva položena na računima kod kreditnih institucija, kamate i naknade);
 - 2) krediti i potraživanja od klijenata (uključujući kamate i naknade, potraživanja po osnovu lizinga, forfetinga i faktoringa);
 - 3) finansijska sredstva koja se vode po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (dužničke i vlasničke hartije od vrijednosti koje se ne uključuju u knjigu trgovanja, ili su uključene u knjigu trgovanja ali se za njih ne izračunava potrebni kapital za tržišne rizike u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala);
 - 4) hartije od vrijednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti i hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat;

- 5) učešća u kapitalu drugih pravnih lica, osim učešća u kapitalu koja, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala, predstavljaju odbitnu stavku od regulatornog kapitala kreditne institucije;
 - 6) izdate garancije;
 - 7) date kreditne obligacije (odobreni, a neiskorišćeni krediti);
 - 8) avali i akcepti mjenica;
 - 9) ostala jemstva;
 - 10) nepokrivena kreditna pisma (akreditivi).
- (3) Stavkama bilansne aktive i vanbilansnim stavkama po osnovu kojih kreditna institucija nije izložena kreditnom riziku, smatraju se:
- 1) novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka (gotov novac i gotovinski ekvivalenti, pod kojim se podrazumijevaju gotov novac i ostali kratkoročni visokolikvidni instrumenti sa originalnim dospijećem do tri mjeseca, a za koje postoji nizak nivo rizika promjene vrijednosti);
 - 2) derivatna finansijska sredstva koja se koriste kao instrument zaštite;
 - 3) investicione nepokretnosti, nepokretnosti, postrojenja i oprema i nematerijalna sredstva;
 - 4) učešća u kapitalu drugih pravnih lica koja, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala, predstavljaju odbitnu stavku od regulatornog kapitala kreditne institucije;
 - 5) finansijska sredstva koja su uključena u knjigu trgovanja, a za koje kreditna institucija izračunava potrebni kapital za tržišne rizike, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala;
 - 6) dobijene garancije;
 - 7) dobijene kreditne obligacije;
 - 8) otpisani krediti i potraživanja;
 - 9) dobijeni kolateral;
 - 10) aktiva koja se drži radi čuvanja;
 - 11) opozive vanbilansne obaveze.
- (4) Kreditna institucija je dužna da za stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke koje koje nijesu obuhvaćene st. 2 i 3 ovog člana, utvrdi da li je po osnovu tih stavki izložena kreditnom riziku i da stavke za koje utvrdi da je izlažu kreditnom riziku, klasifikuje u odgovarajuću klasifikacionu grupu, odnosno podgrupu, u skladu sa odredbama ove odluke.

Kriterijumi klasifikacije

Član 16

Kreditna institucija je dužna da tokom perioda trajanja ugovornog odnosa procjenjuje kvalitet kreditne izloženosti i sprovodi klasifikaciju tih izloženosti u odgovarajuće rizične grupe na osnovu sljedećih kriterijuma:

- 1) kreditne sposobnosti dužnika;
- 2) urednosti u izmirivanju obaveza dužnika prema kreditnoj instituciji i drugim povjeriocima; i
- 3) drugih relevantnih faktora za klasifikaciju.

Kreditna sposobnost dužnika

Član 17

- (1) Procjena kreditne sposobnosti dužnika zasniva se na procjeni sposobnosti i spremnosti dužnika da iz primarnih izvora otplate duga, blagovremeno i u potpunosti izmiruje obaveze prema kreditnoj instituciji.
- (2) Primarnim izvorima otplate duga smatraju se naročito novčana sredstva ostvarena iz poslovnih i drugih aktivnosti dužnika.
- (3) Kreditna institucija je dužna da pri procjeni kreditne sposobnosti dužnika analizira:
 - 1) ocjenu adekvatnosti nivoa ostvarenih novčanih tokova u odnosu na njegove obaveze u prethodnom periodu;
 - 2) procjenu budućih novčanih tokova;
 - 3) ocjenu zaduženosti dužnika koji je fizičko lice, odnosno ocjenu pokazatelja poslovanja zasnovanu na parametrima profitabilnosti, likvidnosti, zaduženosti i kapitalizovanosti, ako je dužnik pravno lice;
 - 4) ocjenu kvaliteta investicionog plana i programa za čiju realizaciju kreditna institucija pruža finansijsku podršku, ako je riječ o investicionom ili projektnom finansiranju;

- 5) izloženost deviznom i kamatnom riziku po osnovu potraživanja sa valutnom klauzulom, potraživanja u stranoj valuti i potraživanja ugovoreni sa promjenjivom kamatnom stopom, uključujući i vanbilansne obaveze sa valutnom klauzulom i vanbilansne obaveze u stranoj valuti.
- (4) Za potrebe ocjene zaduženosti dužnika koji je fizičko lice iz stava 3 tačka 3 ovog člana, kreditna institucija je dužna da izračunava najmanje sljedeće pokazatelje:
- 1) LTI (eng. loan-to-income), koji predstavlja odnos iznosa odobrenog kredita i ukupnog godišnjeg prihoda dužnika fizičkog lica, iskazan kao procenat;
 - 2) DTI (eng. debt-to-income), koji predstavlja odnos ukupnog duga po osnovu kredita i ukupnog godišnjeg prihoda dužnika fizičkog lica, iskazan kao procenat;
 - 3) LSTI (eng. loan-service-to-income), koji predstavlja odnos godišnjeg troška otplate kredita i ukupnog godišnjeg prihoda dužnika fizičkog lica, iskazan kao procenat;
 - 4) DSTI (eng. debt-service-to-income), koji predstavlja odnos godišnjeg troška otplate ukupnog duga po kreditima i ukupnog godišnjeg prihoda dužnika fizičkog lica, i
 - 5) LTV (eng. loan-to-value), koji predstavlja odnos iznosa odobrenog kredita i procijenjene vrijednosti kolaterala.
- (5) U ukupne godišnje prihode dužnika fizičkog lica iz stava 4 ovog člana uključuju se bruto zarade, naknade i drugi prihodi dužnika fizičkog lica koji se mogu dokazati, umanjeni za poreze i druge obaveze po osnovu tih prihoda.
- (6) Godišnjim troškom otplate kredita iz stava 4 tačka 3 ovog člana i godišnjim troškom otplate ukupnog duga po kreditima iz tačke 4 tog stava smatra se ukupan iznos koji plaća dužnik fizičko lice, iskazan na godišnjem nivou.
- (7) Kreditna institucija je dužna da, na osnovu pokazatelja iz stava 4 ovog člana koje koristi za upravljanje kreditnim rizikom, utvrđuje prihvatljiv nivo zaduženosti pri odobravanju kredita fizičkim licima.
- (8) Kreditni rizik po izloženostima iz stava 3 tačka 5 ovog člana, kreditna institucija dužna je da analizira sa aspekta moguće promjene finansijskog položaja dužnika, do koje bi moglo doći zbog promjene kursa eura prema drugim valutama i promjene kamatnih stopa, odnosno sa aspekta sposobnosti dužnika da i u potencijalno promijenjenim okolnostima izmiruje svoje kreditne obaveze prema kreditnoj instituciji u skladu sa ugovorom.
- (10) Za potrebe stava 3 tačka 2 ovog člana, kreditna institucija je dužna da uzme u obzir buduća povećanja prihoda samo ako postoje opravdani razlozi za očekivanje da će do tih povećanja doći, kao i mogućnost da dokaže da je primijenila dovoljno konzervativan pristup u razmatranju opsega u kojem će uzeti u obzir buduća povećanja prihoda dužnika.

Kašnjenje u otplati

Član 18

- (1) Kašnjenje u otplati se računa za dospjela potraživanja čiji iznos prelazi pragove značajnosti (apsolutni i relativni) utvrđene članom članom 218 st. 7 do 10 Odluke o adekvatnosti kapitala.
- (2) Obračun dana kašnjenja vrši se u skladu sa članom članom 218 stav 15 Odluke o adekvatnosti kapitala.

Procjena drugih relevantnih faktora

Član 19

- (1) Drugi faktori relevantni za klasifikaciju stavki aktive, su naročito:
 - 1) informacije o opštem ekonomskom ciklusu;
 - 2) informacije o stanju i razvijenosti privredne grane kojoj pripada dužnik;
 - 3) podaci o koncentraciji kredita u pojedinim privrednim granama i prema određenoj grupi korisnika kredita;
 - 4) tržišna pozicija dužnika;
 - 5) vlasničke i statusne promjene kod dužnika;
 - 6) korporativno upravljanje i sposobnost rukovodstva za ostvarivanje programa za koji dobijaju finansijsku podršku banke;
 - 7) strukturiranost kredita;
 - 8) povezanost namjene kredita sa djelatnošću dužnika; i
 - 9) usklađenost odobravanja kredita sa politikama i procedurama kreditne institucije.
- (2) U postupku klasifikacije stavki bilansne aktive, kreditna institucija je dužna da uzme u obzir odnose u okviru grupe povezanih lica i da svojim aktima utvrdi situacije u kojima je, zbog klasifikovanja kredita jednog dužnika iz

grupe povezanih lica u kategoriju nekvalitetnih kredita, potrebno kredite i drugih subjekata iz te grupe klasifikovati u tu kategoriju.

Klasifikacione grupe

Član 20

Kreditna institucija je dužna da, zavisno od vjerovatnoće ostvarivanja gubitka, stavku bilansne aktive klasifikuje u jednu od sljedećih klasifikacionih grupa:

- 1) grupu A - "dobra aktiva";
- 2) grupu B - "aktiva sa posebnom napomenom", sa podgrupama "B1" i "B2";
- 3) grupu C - "substandardna aktiva", sa podgrupama "C1" i "C2";
- 4) grupu D - "sumnjiva aktiva";
- 5) grupu E - "gubitak".

Klasifikaciona grupa "A"

Član 21

(1) U klasifikacionu grupu "A" klasifikuju se krediti kod kojih postoje čvrsto dokumentovani dokazi da će biti naplaćeni u skladu sa ugovorenim uslovima u punom iznosu.

(2) U klasifikacionu grupu "A" klasifikuju se:

- 1) kredit odobren centralnim vladama, centralnim bankama, subjektima javnog sektora, multilateralnim razvojnim bankama i međunarodnim organizacijama, kojima se u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala dodjeljuje ponder kreditnog rizika 0%;
- 2) kredit koji ima sljedeće karakteristike:
 - kredit je odobren u skladu sa internim aktima kreditne institucije;
 - korisnik kredita je finansijski stabilan;
 - otplata kredita se vrši na vrijeme (na dan dospijeća ili sa manjim zakašnjenjem);
 - podaci i informacije o izvršavanju obaveza u ranijem periodu ukazuju da je korisnik kredita uredan u izvršavanju obaveza;
 - kredit je obezbijeđen kolateralom koji u kombinaciji sa finansijskim stanjem dužnika minimizira rizik naplate kredita; i
 - kredit nije u statusu neizmirenja obaveza.

Klasifikaciona grupa "B"

Član 22

(1) U klasifikacionu grupu "B" (podgrupe "B1" i "B2") klasifikuje se kredit za koji postoji mala vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, ali koji mora biti predmet posebne pažnje kreditne institucije jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede poteškoća u pogledu njegove naplate.

(2) Kredit klasifikovan u klasifikacionu grupu "B" (podgrupu "B1" ili "B2") ima neku od sljedećih karakteristika:

- 1) finansijske informacije o korisniku kredita su nijesu potpune;
- 2) kredit nije odobren u skladu sa internim aktima kreditne institucije;
- 3) procjena finansijske vrijednosti kolaterala je nije potpuna ili na neadekvatan način dokumentovana;
- 4) u analizu kredita nijesu uključeni povezani korisnici kredita;
- 5) finansijsko stanje dužnika je stabilno, ali ima karakteristike koje ukazuju na moguće poteškoće u budućoj otplati kredita;
- 6) dužnik kasni u otplati kredita duže od 30 dana;
- 7) kredit nije u statusu neizmirenja obaveza.

(3) Kredit za koji postoji kašnjenje u otplati duže od 30 dana, ne može se klasifikovati u višu klasifikacionu grupu, odnosno podgrupu od podgrupe "B1", a kredit za koji postoji kašnjenje u otplati duže od 60 dana ne može se klasifikovati u višu klasifikacionu grupu, odnosno podgrupu od podgrupe "B2".

Klasifikaciona grupa "C"

Član 23

- (1) U klasifikacionu grupu "C" klasifikuje se kredit za koji postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju njegovu otplatu.
- (2) Kredit klasifikovan u klasifikacionu grupu "C" (podgrupe "C1" i "C2") ima neku od sljedećih karakteristika:
 - 1) primarni izvori otplate su nedovoljni za otplatu duga i kreditna institucija mora da koristi sekundarne izvore za naplatu duga, odnosno da izvrši realizaciju kolaterala, pristupi restrukturiranju duga i slično;
 - 2) trenutne finansijske mogućnosti korisnika kredita ili tokovi gotovine nijesu dovoljni za namirenje duga koji dopijeva (klijent je nedovoljno likvidan, značajno zadužen ili nije dovoljno kapitalizovan, ima kritično nizak nivo profitabilnosti ili posluje sa gubitkom);
 - 3) izražen je negativan trend u poslovanju dužnika;
 - 4) kod kratkoročnih kredita postoje pokazatelji da korisnik kredita neće biti u stanju da konvertuje aktivu u gotov novac, što će prouzrokovati nemogućnost korisnika da plati dug na dan dospelja;
 - 5) kreditna institucija ne posjeduje potrebne i ažurirane finansijske informacije na osnovu kojih bi utvrdila finansijsku sposobnost klijenta za otplatu duga;
 - 6) postoji kašnjenje u otplati kredita duže od 90 dana;
 - 7) kredit je u statusu neizmirenja obaveza.
- (3) Kredit za koji postoji kašnjenje u otplati duže od 90 dana ne može se klasifikovati u višu klasifikacionu grupu, odnosno podgrupu od podgrupe "C1", a kredit za koji postoji kašnjenje u otplati duže od 150 dana ne može se klasifikovati u višu klasifikacionu grupu, odnosno podgrupu od podgrupe "C2".

Klasifikaciona grupa "D"

Član 24

- (1) U klasifikacionu grupu "D" klasifikuje se kredit za koji je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna.
- (2) Kredit klasifikovan u kategoriju "D" ima neku od sljedećih karakteristika:
 - 1) pravno lice koje je korisnik kredita je nelikvidno, sa nedovoljno kapitala, visoko zaduženo, nerentabilno, ima ozbiljne teškoće ili ispoljava trajniju nekonkurentnost, izgledi za razvoj djelatnosti koju to društvo obavlja nijesu dobri i sl.;
 - 2) nad dužnikom je pokrenut stečajni postupak;
 - 3) postoji značajan kreditni rizik, tako da je veoma neizvjesno da li će kredit moći da se naplati u punom iznosu, ali postoje činjenice koje ukazuju da je realno očekivati makar djelimičnu naplatu u bliskoj budućnosti (kredit je u procesu naplate, korisnik kredita je pokrenuo postupak pribavljanja dodatnog kolaterala koji će, u slučaju da se realizuje, potpuno obezbijediti kredit, kreditna institucija je pokrenula postupak za realizaciju dodatnih instrumenata obezbjeđenja i sl.);
 - 4) dužnik kasni sa otplatom kredita duže od 270 dana;
 - 5) kredit je u statusu neizmirenja obaveza.
- (3) Kredit za koji postoji kašnjenje u otplati duže od 270 dana ne može se klasifikovati u višu klasifikacionu grupu, odnosno podgrupu od grupe "D".

Klasifikaciona grupa "E"

Član 25

- (1) U klasifikacionu grupu E - "gubitak" klasifikuje se kredit koje će biti u potpunosti nenaplativ, ili će biti naplaćen u neznatnom iznosu.
- (2) Kredit se klasifikuje u klasifikacionu grupu "E", ako:
 - 1) bez obzira na kašnjenje u otplati, sadrži najmanje jednu karakteristiku sumnjive aktive, nije u potpunosti obezbijeđen i ne postoje činjenice koje ukazuju da je realno očekivati najmanje djelimičnu naplatu u bliskoj budućnosti;
 - 2) postoji kašnjenje u otplati kredita duže od 365 dana;
 - 3) kredit je u statusu neizmirenja obaveza.

Klasifikacija malih kredita

Član 26

- (1) Kreditna institucija može da klasifikuje kredit koji ne pripada kategoriji pojedinačno značajnog potraživanja iz člana 9 stav 2 ove odluke u odgovarajuću klasifikacionu grupu na osnovu podataka o urednosti dužnika u izvršavanju obaveza prema kreditnoj instituciji, odnosno kreditna institucija nije dužna da prilikom utvrđivanja ispunjenosti uslova za status neizmirenja obaveza ispituje kriterijume iz člana 218 stav 1 tačka 2 Odluke o adekvatnosti kapitala.
- (2) Kada postoji kašnjenje u otplati, kredit iz stava 1 ovog člana ne može se rasporediti u višu klasifikacionu grupu, odnosno podgrupu, od:
 - 1) podgrupe "B1", ako dužnik kasni sa izvršenjem obaveze po tom kreditu duže od 30 dana;
 - 2) podgrupe "B2", ako dužnik kasni sa izvršenjem obaveze po tom kreditu duže od 60 dana;
 - 3) podgrupe "C1", ako dužnik kasni sa izvršenjem obaveze po tom kreditu duže od 90 dana;
 - 4) podgrupe "C2", ako dužnik kasni sa izvršenjem obaveze po tom kreditu duže od 150 dana;
 - 5) grupe "D", ako dužnik kasni sa izvršenjem obaveze po tom kreditu duže od 270 dana;
 - 6) grupe "E", ako dužnik kasni sa izvršenjem obaveze po tom kreditu duže od 365 dana.

Procjena kreditne sposobnosti korisnika kredita za razvojne projekte

Član 27

- (1) Kreditiranje razvojnih projekata je finansiranje aktivnosti dužnika uključenih u realizaciju projekata, gdje otplata kredita dužnika prvenstveno zavisi od novčanog toka koji generiše taj projekat, a cjelokupna imovina projekta služi kao kolateral za kredit koji je kreditna institucija odobrila za finansiranje tog projekta.
- (2) U postupku klasifikacije kredita koji se odobrava za ulaganje u razvojni projekat, kreditna institucija može procjenu kreditne sposobnosti dužnika zasnovati na analizi rentabilnosti tog razvojnog projekta.
- (3) Analiza rentabilnosti razvojnog projekta, obuhvata najmanje:
 - 1) ocjenu realnosti poslovnog plana i finansijskih projekcija;
 - 2) ocjenu perioda potrebnog za povraćaj sredstava uložениh u projekat;
 - 3) osjetljivost projekta na rizike;
 - 4) procjenu da li novčani tokovi koji proizilaze iz realizacije projekta obezbjeđuju uredno izmirivanje obaveza dužnika u skladu sa ugovorenom dinamikom otplate kredita.
- (4) Razvojnim projektom, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se projekat u oblasti proizvodnje ili usluga, koji ima za cilj unapređenje postojeće djelatnosti podnosioca zahtjeva za kredit, uvođenje novih proizvoda i usluga i slično.
- (5) Klasifikaciju kredita u skladu sa stavom 2 ovog člana može vršiti samo kreditna institucija koja ima adekvatnu metodologiju za ocjenu poslovnih planova, utvrđenu internim aktom.
- (6) Kreditna institucija je dužna da redovno prati planiranu realizaciju razvojnog projekta i da na osnovu analize usklađenosti stvarne i planirane realizacije razvojnog projekta i drugih kriterijuma za klasifikaciju aktive vrši klasifikaciju kredita u odgovarajuću klasifikacionu grupu, odnosno podgrupu.

Korisnik više kredita

Član 28

- (1) Ako jedno lice koristi više kredita kod kreditne institucije, a jedan ili više kredita su klasifikovani u kategoriju nekvalitetnih kredita, kreditna institucija je dužna da sva potraživanja prema tom licu klasifikuje u tu najnižu klasifikacionu grupu, odnosno podgrupu.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako je više od 90% ukupne knjigovodstvene vrijednosti svih kredita iz stava 1 ovog člana, uključujući i obračunatu, a nenaplaćenu kamatu, klasifikovano u klasifikacionu grupu "A" ili "B", kreditna institucija može te kredite zadržati u okviru iste klasifikacione grupe.

Restrukturiranje kredita

Član 29

- (1) Restrukturiranjem kredita se smatra ustupak kreditne institucije prema dužniku koji ima poteškoća sa ispunjavanjem finansijskih obaveza ili je vjerovatno da će ih imati, pri čemu takav ustupak može da znači gubitak za kreditnu instituciju kreditora i odnosi se na neku od sljedećih mjera:

- 1) izmjenu uslova dužničke obaveze, ako takva izmjena ne bi bila odobrena da dužnik nije imao poteškoća u ispunjavanju svojih finansijskih obaveza;
 - 2) potpuno ili djelimično refinansiranje dužničke obaveze, ako takvo refinansiranje ne bi bilo odobreno da dužnik nije imao poteškoća u ispunjavanju svojih finansijskih obaveza.
- (2) Poteškoće koje dužnik ima u ispunjavanju svojih finansijskih obaveza procjenjuju se na nivou dužnika, uzimajući u obzir sva pravna lica u dužnikovoj grupi koja su obuhvaćena računovodstvenom konsolidacijom grupe i fizičkih lica koje kontrolišu tu grupu.
- (3) Smatra se da je kreditna institucija izvršila restrukturiranje kredita naročito u sljedećim situacijama:
- 1) novi ugovoreni uslovi povoljniji su za dužnika od prethodnih ugovorenih uslova, u slučaju kada dužnik ima poteškoća u ispunjavanju finansijskih obaveza ili će ih vjerovatno imati;
 - 2) novi ugovoreni uslovi povoljniji su za dužnika od uslova ugovora koje je ista kreditna institucija ponudila dužnicima sa sličnim rizičnim profilom u isto vrijeme, u slučaju kada dužnik ima poteškoća u ispunjavanju svojih finansijskih obaveza ili će ih vjerovatno imati;
 - 3) izloženost je na osnovu uslova iz inicijalnog ugovora klasifikovana kao nekvalitetna prije izmjene uslova ugovora, ili bi bila klasifikovana kao nekvalitetna da nije došlo do izmjene uslova ugovora;
 - 4) posljedica mjere je potpuno ili djelimično poništenje dužničkih obaveza;
 - 5) kreditna institucija odobrava primjenu ugovornih odredbi koje dužniku pružaju mogućnost promjene uslova ugovora i izloženost je bila klasifikovana kao nekvalitetna prije primjene tih odredbi ili bi bila klasifikovana kao nekvalitetna da te odredbe nijesu primijenjene;
 - 6) u trenutku odobravanja nove izloženosti ili neposredno prije ili nakon toga, dužnik je izvršio plaćanja glavnice ili kamata po drugoj obavezi koju je imao prema istoj kreditnoj instituciji, koja je bila klasifikovana kao nekvalitetna izloženost ili bi bila klasifikovana kao nekvalitetna da ta plaćanja nijesu izvršena;
 - 7) izmjena uslova ugovora koja uključuje otplate preuzimanjem kolaterala, ako takva izmjena predstavlja ustupak.
- (4) Da je kreditna institucija izvršila restrukturiranje kredita mogu da ukažu okolnosti:
- 1) dužnik je po inicijalnom kreditu kasnio više od 30 dana najmanje jedanput tokom tri mjeseca prije izmjene ugovora ili bi kasnio više od 30 dana da nije bilo izmjene;
 - 2) dužnik je, u vrijeme kada je zaključio ugovor o kreditu ili neposredno prije ili nakon toga, izvršio plaćanje glavnice ili kamata po drugoj obavezi koju je imao prema istoj kreditnoj instituciji koja je kasnila 30 dana najmanje jedanput tokom tri mjeseca prije odobravanja novog zaduženja;
 - 3) kreditna institucija odobrava izvršenje ugovornih odredbi koje dužniku omogućavaju promjenu uslova ugovora, a izloženost je kasnila 30 dana ili bi kasnila 30 dana da te odredbe nijesu primijenjene.
- (5) Smatra se da je kreditna institucija restrukturirala dužniku kredit ako je, zbog pogoršanja dužnikove kreditne sposobnosti:
- 1) produžila rok otplate za glavicu ili za kamatu;
 - 2) smanjila kamatnu stopu na odobreni kredit;
 - 3) preuzela potraživanje dužnika prema trećem licu, na ime potpune ili djelimične naplate kredita;
 - 4) smanjila iznos duga, glavnice ili kamate;
 - 5) kapitalizovala kamatu po kreditu odobrenom dužniku;
 - 6) zamijenila postojeći ili postojeće kredite novim kreditom (obnavljanje kredita), ili
 - 7) obezbijedila druge slične pogodnosti koji olakšavaju finansijsku poziciju dužnika.
- (6) Ne smatra se restrukturiranjem kredita:
- 1) izmjena uslova otplate glavnice zbog nepredviđenih okolnosti koje su van kontrole dužnika (npr. kašnjenja u kompletiranju projekta), ukoliko efektivna kamatna stopa ostaje nepromijenjena u odnosu na ugovorene uslove, sve dok se plaćanje kamate vrši na vrijeme;
 - 2) smanjenje kamatne stope ili kapitalizacija kamate, koji nijesu uzrokovani pogoršanjem kreditne sposobnosti dužnika.
- (7) U postupku restrukturiranja kredita, kreditna institucija je dužna da:
- 1) izvrši analizu finansijskog stanja dužnika radi procjene da li će dužnik, nakon restrukturiranja kredita, ostvarivati novčane tokove koji će biti dovoljni za otplatu glavnice i kamate;
 - 2) obezbijedi adekvatne informacije o rezultatima restrukturiranja u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, odnosno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, odnosno da:

- definiše i utvrdi realnu vrijednost po kojoj će kreditna institucija knjigovodstveno evidentirati aktivu dobijenu u procesu restrukturiranja kredita i tačno utvrditi svaki gubitak u vezi sa restrukturiranjem kredita, i

- obezbijedi ažurno knjigovodstveno evidentiranje svih elemenata izvršenih transakcija u procesu restrukturiranja kredita;

3) u slučaju sticanja aktive na ime naplate duga, primijeni koncept procjene realne vrijednosti, s tim što:

- kada postoji stabilno tržište, procjena realne vrijednosti aktive je jednaka njenoj tržišnoj vrijednosti,

- kada je tržište nestabilno ili se vrijednost stečene aktive ne može odrediti, kreditna institucija je dužna da obezbijedi procjenu realne vrijednosti te aktive po profesionalnim standardima.

Klasifikacija drugih stavki bilansne aktive

Član 30

Klasifikacija drugih stavki bilansne aktive, koje nijesu kredit, vrši se na osnovu primjenljivih kriterijuma iz člana 16 ove odluke, kao i na osnovu drugih činjenica koje su od uticaja na utvrđivanje nivoa potencijalnog rizika gubitka koji proizilazi iz tih stavki.

Klasifikacija vanbilansnih stavki

Član 31

(1) Klasifikacija vanbilansnih stavki po osnovu kojih je kreditna institucija izložena kreditnom riziku, vrši se primjenom kriterijuma iz ove odluke koji se koriste pri klasifikaciji kredita, na potencijalnog dužnika kreditne institucije.

(2) Klasifikacija ugovorenog, a neiskorišćenog kredita vrši se ako je kreditna institucija neopozivo dužna da ispuni neizvršene obaveze po tom kreditnom aranžmanu.

Obračun rezervacija

Član 32

(1) Kreditna institucija je dužna da na stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke obračunava rezervacije za procijenjene i potencijalne gubitke, primjenom procenata iz sljedeće tabele:

Red. Br.	Klasifikacione grupe i podgrupe	Procenat rezervacija
1	Grupa A - "Dobra aktiva"	0,5%
2	Grupa B - "Aktiva sa posebnom napomenom":	
	podgrupa B1	2%
	podgrupa B2	7%
3	Grupa C - "Substandardna aktiva":	
	podgrupa C1	20%
	podgrupa C2	40%
4	Grupa D - "Sumnjiva aktiva"	70%
5	Grupa E - "Gubitak"	100%

(2) Osnovicu za obračun rezervacija u skladu sa stavom 1 ovog člana, za pojedinačnu stavku bilansne aktive, odnosno vanbilansnu stavku, predstavlja bruto knjigovodstvena vrijednost te stavke, umanjena za iznos koji je obezbijeđen:

1) novčanim depozitom položenim kod kreditne institucije, ako je ugovoreno da služi kao kolateral za određena potraživanja kreditne institucije, da rok njegovog dospijeca nije kraći od roka dospijeca potraživanja i da jedino kreditna institucija može njime raspolagati;

2) zalogom na zlatu;

3) dužničkim hartijama od vrijednosti, garancijom, kontragarancijom, drugim oblikom jemstva ili drugim sličnim instrumentom nematerijalne kreditne zaštite, čiji su emitenti:

- centralne vlade i centralne banke kojima se u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala dodjeljuje ponder kreditnog rizika 0%;

- međunarodne razvojne banke i međunarodne organizacije kojima se u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala dodjeljuje ponder kreditnog rizika 0%;

- kreditne institucije koje, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala, pripadaju najmanje 2. stepenu kreditnog kvaliteta.

- (3) Na iznos umanjenja bruto knjigovodstvene vrijednosti stavke bilansne aktive, odnosno vanbilansne stavke, izvršenog u skladu sa stavom 2 ovog člana, obračunavaju se i izdvajaju rezervacije u visini od 0,5% tog iznosa.+

Prudencijalni tretman rezervacija i ispravki vrijednosti

Član 33

- (1) Kreditna institucija je dužna da utvrđuje razliku između iznosa rezervacija za procijenjene i potencijalne gubitke, obračunatog u skladu sa članom 32 ove odluke i zbira iznosa obezvređenja za stavke bilansne aktive, obračunatog u skladu sa članom 10 ove odluke i iznosa vjerovatnog gubitka za vanbilansne stavke, obračunatog u skladu sa članom 11 ove odluke.
- (2) Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za procijenjene i potencijalne gubitke i zbira iznosa obezvređenja za stavke bilansne aktive i vjerovatnog gubitka za vanbilansne stavke, utvrđena po pojedinačnim partijama, predstavlja potrebne rezerve za procijenjene i potencijalne gubitke.

IV. KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE ZA POTREBE DODATNOG PRAĆENJA KVALITETA AKTIVE

Obaveza klasifikacije

Član 34

Kreditna institucija je dužna da, radi dodatnog praćenja i izvještavanja o kvalitetu aktive, klasifikuje stavke aktive u grupu kvalitetne ili nekvalitetne aktive, kao i da utvrđuje status restrukturiranih kredita u skladu sa čl. 35 do 37 ove odluke odluke.

Nekvalitetna i kvalitetna aktiva

Član 35

- (1) Kreditna institucija u kategoriju nekvalitetne aktive klasifikuje stavke aktive, ako:
- 1) dužnik ima kašnjenje u otplati obaveze po toj stavki dužoj od 90 dana;
 - 2) kreditna institucija je, na osnovu procjene finansijskog stanja, odnosno kreditne sposobnosti dužnika, procijenila da dužnik neće moći da izmiri obaveze po toj stavki u cjelosti bez realizacije sredstva obezbeđenja, nezavisno od toga da li dužnik svoje obaveze izmiruje blagovremeno ili ne;
 - 3) nastupi status neizmirenja obaveza za tu stavku u skladu sa članom 218 Odluke o adekvatnosti kapitala;
 - 4) potraživanje po toj stavki smatra se obezvrijeđenim u skladu sa MSFI 9, raspoređeno je u nivo 3 ili predstavlja aktivu koja je kupljena ili je nastala po umanjenoj vrijednosti;
 - 5) je riječ o izloženosti koja je u probnom periodu u skladu sa članom 37 stav 2 ove odluke, za koju su odobrene dodatne mjere restrukturiranja ili ako je izloženost dospjela za plaćanje duže od 30 dana;
 - 6) je riječ o izloženosti u obliku preuzete obaveze koja, u slučaju njenog povlačenja ili da se iskoristi na drugi način, vjerovatno ne bi bila u cjelosti otplaćena bez realizacije naplate iz kolaterala;
 - 7) je riječ o izloženosti u obliku finansijske garancije ili drugom obliku jemstva za koju je vjerovatno da bi korisnik garancije mogao da aktivira tu finansijsku garanciju, kao i kada osnovna izloženost koja je obezbijedena garancijom ispunjava kriterijume za klasifikaciju u nekvalitetnu izloženost.
- (2) Stavka aktive za koju nije ispunjen neki od uslova iz stava 1 ovog člana, klasifikuje se u kategoriju kvalitetne aktive.
- (3) Smatra se da je stavka aktive koja nije bila predmet restrukturiranja prestala da bude nekvalitetna, ako:
- 1) se izloženost ne smatra obezvrijeđenom u skladu sa MSFI 9 i nema status neizmirenja obaveza u skladu sa članom 218 Odluke o adekvatnost kapitala;
 - 2) položaj dužnika se poboljšao na način da kreditna institucija može u potpunosti da naplati potraživanje u skladu sa prvobitno utvrđenim ili, ako je primjenjivo, u skladu sa promijenjenim uslovima; i
 - 3) dužnik nema obaveza od čijeg je dospjeća prošlo više od 90 dana.

- (4) Klasifikacijom nekvalitetne aktive kao stalne imovine namijenjene prodaji u skladu sa MSFI 5 ne prestaje njena klasifikacija kao nekvalitetne izloženosti.

Klasifikacija nekvalitetnih restrukturiranih kredita u grupu kvalitetnih restrukturiranih kredita

Član 36

- (1) Kreditna institucija može da kredit iz grupe nekvalitetnih kredita koji je restrukturiran klasifikuje u kategoriju kvalitetnih restrukturiranih kredita samo nakon isteka perioda oporavka od najmanje 12 mjeseci i ako su ispunjeni uslovi iz stava 3 ovog člana.
- (2) Period oporavka od 12 mjeseci iz stava 1 ovog člana počinje da teče od:
- 1) trenutka restrukturiranja kredita, ako aranžmanom restrukturiranja nije utvrđen grejs period za otplatu kredita; ili
 - 2) isteka grejs perioda utvrđenog aranžmanom o restrukturiranju kredita, pri čemu grejs period predstavlja period tokom kojeg se ne vrše plaćanja glavnice i kamate ili se plaćaju samo kamate.
- (3) Nakon isteka perioda oporavka iz stava 1 ovog člana nekvalitetni restrukturirani kredit se može klasifikovati u grupu kvalitetnih restrukturiranih kredita samo ako je kreditna institucija utvrdila da:
- 1) primjenom kriterijuma iz člana 16 ove odluke restrukturirani kredit ispunjava uslove za klasifikaciju u grupu kvalitetnih kredita;
 - 2) je uspostavljena uredna otplata restrukturiranog kredita u posljednjih 12 mjeseci i u skladu sa izmijenjenim uslovima otplate;
 - 3) je dužnik otplatio značajan iznos duga u smislu člana 37 stav 3 ove odluke, ili je analizom finansijskog stanja dužnika kreditna institucija utvrdila njegovu sposobnost da u potpunosti otplati dug u skladu sa uslovima iz aranžmana o restrukturiranju kredita.
- (4) Urednom otplatom restrukturiranog kredita, u smislu stava 3 tačka 2 ovog člana, smatra se otplata kredita za koju ne postoji obaveza koja je dospjela duže od 30 dana.

Prestanak statusa restrukturiranih kredita

Član 37

- (1) Kreditna institucija može da prestane da kredit tretira kao restrukturirani kredit ako su na kraju probnog perioda ispunjeni sljedeći uslovi:
- 1) restrukturirani kredit je klasifikovan u kategoriju kvalitetnih kredita i ne postoji obaveza po tom kreditu koja je dospjela duže od 30 dana;
 - 2) dužnik je redovnim uplatama po osnovu glavnice ili kamate otplatio značajan dio duga tokom najmanje polovine probnog perioda, i
 - 3) ne postoji kašnjenje dužnika u otplati duže od 30 dana ni po jednoj obavezi prema kreditnoj instituciji.
- (2) Probni period iz stava 1 ovog člana, je period od dvije godine, koji počinje da teče od trenutka kada se restrukturirani kredit klasifikuje u grupu kvalitetnih restrukturiranih kredita.
- (3) Smatra se da je izvršena otplata značajnog iznosa duga u smislu stava 1 tačka 2 ovog člana, ako je dužnik redovnim plaćanjima, u skladu sa aranžmanom o restrukturiranju kredita, platio ukupni iznos koji je jednak iznosu prethodno dospjelog, a neizmirenog duga (ako je neizmireni dug postojao) ili iznosu koji je otpisan (ako nijesu postojale dospjele neizmirene obaveze) u skladu sa aranžmanom o restrukturiranju kredita.
- (4) Ako je na kraju probnog perioda iz stava 2 ovog člana, ispunjen uslov iz stava 1 tačka 1 ovog člana, a nije ispunjen neki od uslova iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana, probni period se produžava do ispunjenja tih uslova, a kredit se do isteka tog perioda tretira kao restrukturirani kredit koji pripada kategoriji kvalitetnih kredita.
- (5) Provjeru ispunjenosti uslova iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana, kreditna institucija je dužna da vrši najmanje tromjesečno.
- (6) Potraživanje koje je u trenutku restrukturiranja bilo klasifikovano u kategoriju kvalitetnih kredita, kreditna institucija može da nastavi da klasifikuje u tu kategoriju ako restrukturiranje nije dovelo do ispunjavanja uslova za klasifikaciju u kategoriju nekvalitetnih kredita.
- (7) Kreditna institucija je dužna da, pored restrukturiranih kredita koji su u trenutku restrukturiranja bili klasifikovani u kategoriju nekvalitetnih kredita, u tu grupu klasifikuje i:
- 1) kredite koji su prije restrukturiranja ispunjavali uslove da budu klasifikovani u kategoriju nekvalitetnih kredita;

- 2) restrukturirane kredite iz kategorije nekvalitetnih kredita koji su klasifikovani u kategoriju kvalitetnih kredita u skladu sa članom 36 stav 1 ove odluke, a za koje je kreditna institucija tokom probnog perioda iz stava 2 ovog člana dala dodatne povoljnosti dužniku, odnosno ako dužnik obaveze po tom potraživanju izmiruje sa kašnjenjem dužim od 30 dana;
- 3) kredite klasifikovane u skladu sa stavom 6 ovog člana, za koje je kreditna institucija nakon drugog restrukturiranja dala dodatne povoljnosti dužniku.

Prudencijalni tretman obezvređenja nekvalitetnih izloženosti

Član 37a

- (1) Za potrebe prudencijalnog tretmana nekvalitetnih izloženosti i obračuna odbitka iz člana 19 tačka 14 Odluke o adekvatnosti kapitala, kreditna institucija je dužna da za svaku nekvalitetnu izloženost utvrđuje primjenljivi iznos nedostajućeg pokrića nekvalitetnih izloženosti ispravkama pojedinačno tako što iznos utvrđen u tački 2 ovog stava oduzima od iznosa utvrđenog u tački 1 ovog stava, u slučaju gdje je iznos iz tačke 1 ovog stava veći od iznosa iz tačke 2 ovog stava:
 - 1) zbir:
 - neobezbijeđenog dijela svake nekvalitetne izloženosti, ako postoji, pomnoženog sa primjenljivim faktorom iz stava 4 ovog člana; i
 - obezbijeđenog dijela svake nekvalitetne izloženosti, ako postoji, pomnoženog sa primjenljivim faktorom iz stava 5 ovog člana;
 - 2) zbir sljedećih stavki pod uslovom da se odnose na istu nekvalitetnu izloženost:
 - ispravki vrijednosti za kreditni rizik;
 - AVA utvrđena u skladu sa čl. 17 i 126 Odluke o adekvatnosti kapitala;
 - ostalih umanjenja regulatornog kapitala propisanih Odlukom o adekvatnosti kapitala;
 - za kreditnu instituciju koja izračunava iznos rizikom ponderisane izloženosti primjenom IRB pristupa, apsolutnih vrijednosti iznosa oduzetih na osnovu člana 19 tačka 4 Odluke o adekvatnosti kapitala koji se odnose na nekvalitetne izloženosti, pri čemu se apsolutna vrijednost koja se pripisuje svakoj nekvalitetnoj izloženosti utvrđuje tako što se iznosi oduzeti na osnovu člana 19 tačka 4 Odluke o adekvatnosti kapitala pomnože sa učešćem iznosa očekivanog gubitka za nekvalitetnu izloženost u ukupnom iznosu očekivanog gubitka za izloženosti koje su u statusu neizmirenja obaveza ili nijesu u tom statusu, zavisno od toga šta je primjenljivo;
 - kada je nekvalitetna izloženost otkupljena po cijeni nižoj od iznosa koji dužnik duguje, razlike između otkupne cijene i iznosa koji dužnik duguje; i
 - iznosa koje je kreditna institucija otpisala od kada je izloženost klasifikovana kao nekvalitetna.
- (2) Neobezbijeđeni dio nekvalitetne izloženosti iz stava 1 tačka 1 alinija 1 ovog člana predstavlja razliku, između knjigovodstvene vrijednosti izloženosti i obezbijeđenog dijela izloženosti, ako postoji.
- (3) Obezbijeđenim dijelom nekvalitetne izloženosti iz stava 1 tačka 1 alineja 2 ovog člana smatra se dio izloženosti za koji se, za potrebe utvrđivanja zahtjeva za regulatorni kapital u skladu sa Dijelom trećim glava II Odluke o adekvatnosti kapitala, smatra da je obuhvaćen materijalnom kreditnom zaštitom ili nematerijalnom kreditnom zaštitom ili da je u cjelosti i potpuno obezbijeđen zalogom na nepokretnostima.
- (4) Za potrebe stava 1 tačka 1 alineja 1 ovog člana primjenjuju se sljedeći faktori:
 - 1) 0,35 - za neobezbijeđeni dio nekvalitetne izloženosti koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana treće godine nakon što je izloženost klasifikovana kao nekvalitetna;
 - 2) 1 - za neobezbijeđeni dio nekvalitetne izloženosti koji se primjenjuje od prvog dana četvrte godine nakon što je izloženost klasifikovana kao nekvalitetna.
- (5) Za potrebe stava 1 tačka 1 alineja 2 ovog člana primjenjuju se sljedeći faktori:
 - 1) 0,25 - za obezbijeđeni dio nekvalitetne izloženosti koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana četvrte godine nakon što je izloženost klasifikovana kao nekvalitetna;
 - 2) 0,35 - za obezbijeđeni dio nekvalitetne izloženosti koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana pete godine nakon što je izloženost klasifikovana kao nekvalitetna;
 - 3) 0,55 - za obezbijeđeni dio nekvalitetne izloženosti koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana šeste godine nakon što je izloženost klasifikovana kao nekvalitetna;
 - 4) 0,70 - za dio nekvalitetne izloženosti koji je obezbijeđen nepokretnostima u skladu sa Dijelom trećim glava II Odluke o adekvatnosti kapitala ili ako je riječ o stambenom kreditu za koji garantuje priznati pružalac zaštite

- iz člana 239 Odluke o adekvatnosti kapitala, a koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana sedme godine nakon što je izloženost klasifikovana kao nekvalitetna;
- 5) 0,80 - za dio nekvalitetne izloženosti koji je obezbijeđen drugom materijalnom ili nematerijalnom kreditnom zaštitom u skladu sa Dijelom trećim glava II Odluke o adekvatnosti kapitala koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana sedme godine nakon što je izloženost klasifikovana kao nekvalitetna;
- 6) 0,80 - za dio nekvalitetne izloženosti koji je obezbijeđen nepokretnostima u skladu sa Dijelom trećim glava II Odluke o adekvatnosti kapitala ili ako je riječ o stambenom kreditu za koji garantuje priznati pružalac zaštite iz člana 239 Odluke o adekvatnosti kapitala, a koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana osme godine nakon što je izloženost klasifikovana kao nekvalitetna;
- 7) 1 - za dio nekvalitetne izloženosti koji je obezbijeđen drugom materijalnom ili nematerijalnom kreditnom zaštitom u skladu sa Dijelom trećim glava II Odluke o adekvatnosti kapitala koji se primjenjuje od prvog dana osme godine nakon što je izloženost klasifikovana kao nekvalitetna;
- 8) 0,85 - za dio nekvalitetne izloženosti koji je obezbijeđen nepokretnostima u skladu sa Dijelom trećim glava II Odluke o adekvatnosti kapitala ili ako je riječ o stambenom kreditu za koji garantuje priznati pružalac zaštite iz člana 239 Odluke o adekvatnosti kapitala, a koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana devete godine nakon što je izloženost klasifikovana kao nekvalitetna;
- 9) 1 - za dio nekvalitetne izloženosti koji je obezbijeđen nepokretnostima u skladu sa Dijelom trećim glava II Odluke o adekvatnosti kapitala ili ako je riječ o stambenom kreditu za koji garantuje priznati pružalac zaštite iz člana 239 Odluke o adekvatnosti kapitala, a koji se primjenjuje od prvog dana desete godine nakon što je izloženost klasifikovana kao nekvalitetna.
- (6) Izuzetno od stava 5 ovog člana, sljedeći faktori primjenjuju se na dio nekvalitetne izloženosti za koju priznati pružalac zaštite iz člana 239 stav 1 tač. 1 do 5 Odluke o adekvatnosti kapitala daje garanciju ili jemstvo ili kontragaranciju, čijoj se neobezbijeđenoj izloženosti, u skladu sa standardizovanim pristupom za kreditni rizik, dodjeljuje ponder rizika 0%:
- 1) 0 - za obezbijeđeni dio nekvalitetne izloženosti koji se primjenjuje u periodu koji počinje godinu dana nakon što je izloženost klasifikovana kao nekvalitetna i završava sedam godina nakon što je izloženost klasifikovana kao nekvalitetna; i
- 2) 1 - za obezbijeđeni dio nekvalitetne izloženosti koji se primjenjuje od prvog dana osme godine nakon što je izloženost klasifikovana kao nekvalitetna, osim ako se priznati pružalac zaštite složio da izvrši u cjelosti sva plaćanja obaveza koje ima dužnik prema kreditnoj instituciji u skladu sa originalnim planom otplate, u kom slučaju se obezbijeđenom dijelu nekvalitetne izloženosti dodjeljuje faktor 0.
- (7) Izuzetno od stava 4 ovog člana, za izloženosti kojoj je odobrena mjera restrukturiranja tokom perioda od jedne do dvije godine od dana klasifikacije kao nekvalitetne, faktor koji je, u skladu sa stavom 4 ovog člana, primjenljiv na datum kada je odobrena mjera restrukturiranja biće primjenljiv i tokom dodatnog perioda od godine dana.
- (8) Izuzetno od stava 5 ovog člana, dio nekvalitetne izloženosti za koju garantuje ili osigurava zvanična agencija za kreditiranje izvoza ne podliježe zahtjevima ovog člana.
- (9) Izuzetno od stava 5 ovog člana, za izloženosti kojoj je odobrena mjera restrukturiranja tokom perioda od dvije do šest godina nakon što je klasifikovana kao nekvalitetna, faktor koji je, u skladu sa stavom 5 ovog člana, primjenljiv na dan kada je odobrena mjera restrukturiranja biće primjenljiv i tokom dodatnog perioda od godine dana.
- (10) Odredbe st. 8 i 9 ovog člana, primjenjuju se samo u odnosu na prvu mjeru restrukturiranja koja je odobrena nakon klasifikovanja izloženosti kao nekvalitetne.

V. IZVJEŠTAVANJE CENTRALNE BANKE CRNE GORE

Član 38

- (1) Kreditna institucija je dužna da Centralnoj banci Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) dostavlja izvještaje o klasifikaciji stavki bilansne aktive i vanbilansnih stavki, podatke o iznosu obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i podatke o nekvalitetnoj aktivni i restrukturiranim kreditima u skladu sa odlukom kojom se propisuju izvještaji koje kreditne institucije dostavljaju Centralnoj banci.
- (2) Ako je Centralna banka u postupku kontrole naložila kreditnoj instituciji strožu klasifikaciju stavki bilansne aktive, odnosno vanbilansnih stavki, može zahtijevati od kreditne institucije da stanje nove klasifikacije iskaže i u izvještajima iz prethodnog izvještajnog perioda.

VI. PRELAZNA I ZAVRŠNA ODREDBA

Prelazna odredba za prudencijalni tretman nekvalitetnih izloženosti

Član 38a

- (1) Izuzetno od člana 33 ove odluke, kreditna institucija ne izračunava iznos potrebne rezerve za procijenjene i potencijalne gubitke za bilansne i vanbilansne stavke, koje se smatraju nekvalitetnom aktivom, ako su te izloženosti nastale nakon 1.1.2022. godine.
- (2) Izuzetno od člana 37a ove odluke, kreditna institucija ne izračunava iznos nedostajućeg pokrića za nekvalitetne izloženosti koje su nastale prije 1.1.2022. godine.
- (3) Za potrebe st. 1 i 2 ovog člana, za izloženosti koje su nastale prije 1.1.2022. godine, a kojima je kreditna institucija izvršila izmjenu uslova tako da je povećala izloženost prema dužniku, smatra da su nastale na dan primjene izmjena uslova.

Stupanje na snagu

Član 39

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se od 1. januara 2026. godine.

SAVJET CENTRALNE BANKE CRNE GORE

PREGLED
kolaterala sa faktorima umanjenja
i očekivanim rokom realizacije

R.br.	Naziv kolaterala	Faktor umanjenja (%)	Rok realizacije (u godinama)
NEPOKRETNNA IMOVINA			
1	Stambeni objekti*	10	2
2	Zgrade sa stanovima za prodaju i/ili iznajmljivanje**	20	3
3	Poslovni objekti (tržni centri, skladišta, prodavnice, auto dileri...)	20	3
4	Poslovni prostori (kancelarije)	40	4
5	Industrijski objekti (fabrike, industrijska postrojenja, zgrade, farme...)	50	4,5
6	Poljoprivredne nepokretnosti (mlinovi, silosi...)	40	3
7	Građevinsko zemljište	45	3
8	Poljoprivredno zemljište	50	4
9	Sagrađeni turistički objekti koji su u funkciji	30	2
10	Pravo građenja	50	3
11	Nedovršeni komercijalni prostori – poslovna svrha	60	5
12	Nedovršeni komercijalni prostori – stambena/mješovita svrha	60	5
13	Nedovršeni turistički prostori	60	4
POKRETNNA IMOVINA			
14	Oprema i uređaji opšte namjene	60	3
15	Oprema i uređaji specifične namjene	60	3
16	Lični automobili	40	1,5
17	Vozila (poslovna)	40	1,5
18	Brodovi i drugi plovni objekti	60	5
19	Avioni ili helikopteri	60	5
20	Zalihe koje nijesu pod kontrolom kreditne institucije	70	3
21	Zalihe koje su pod kontrolom kreditne institucije	65	3
22	Plemeniti metali, umjetnička djela – koji nijesu deponovani kod kreditne institucije	60	3
23	Plemeniti metali, umjetnička djela – deponovani kod kreditne institucije	40	3
24	Građevinske mašine	60	3
25	Proizvodne mašine	60	3
26	Poljoprivredne mašine	60	3

Napomene:

* pojedinačni stanovi

** pod uslovom da je zgrada završena i da ima upotrebnu dozvolu

*** pod uslovom da imaju važeću polisnu osiguranja

Upisani tereti se odbijaju nakon utvrđivanja sadašnje vrijednosti.